

30.11.2023

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Innspill fra Vigo IKS til ny nasjonal digitaliseringsstrategi

Om Vigo IKS

Vigo interkommunale selskap ble formelt opprettet 1. februar 2012 med hjemmel i lov om interkommunale selskap og eies av alle fylkeskommunene/Oslo kommune. Vigo IKS leverer digitale tjenester til fylkeskommunene og Oslo kommune. Vigo IKS har gjennom mange år realisert store standardiserte nasjonale og brukervennlige løsninger innenfor videregående opplæring. I tillegg til utdanning utgjør samferdsel hovedtyngden av selskapets portefølje.

Vi ønsker å gi innspill til den kommende nasjonale digitaliseringsstrategien, med fokus på å stake ut kursen for videre digitalisering av offentlig sektor, legge bedre til rette for digitalisering og ta opp viktige samfunnsproblemer. Målet er sterkere samordning og utvikling av en helhetlig politikk som går på tvers av offentlig sektor.

KDD ønsker innspill på

- Forventninger til ny strategi
- Er det drivkrefter og utviklingstrekk som vil påvirke samfunnet generelt, og som strategien bør ta høyde for?
- Hva er de viktigste digitaliseringsutfordringene fremover?
- Hvordan kan regjeringen bidra til å løse disse utfordringene gjennom den nye strategien?

Forventninger til ny strategi

Samarbeid, samordning og sammenhengende tjenester på tvers av offentlige forvaltningsnivåer og private aktører

Vigo IKS sine forventninger til ny nasjonal digitaliseringsstrategi er først og fremst at den vil kreve samarbeid og samordning på tvers av offentlig sektor. Offentlig sektor fungerer ofte i separate enheter (siloe) hvor hver enhet fokuserer på egne behov og utfordringer. Dette begrenser samarbeidsmulighetene og helhetlige tilnærminger til digitale prosjekter. Vi håper at strategien kommer til å vektlegge behovet for økt samarbeid mellom og på tvers av ulike deler av offentlig og privat sektor for bedre samordning, ressursdeling og kompetanseutveksling.

Strategien bør også fremheve viktigheten av å levere tjenester som er tilpasset borgernes behov og forventninger ved å fokusere på sammenhengende tjenester og livshendelser. Dette innebærer å tilby en sømløs opplevelse for borgerne, uavhengig av hvilken del av offentlig sektor som er involvert. På denne måten bør strategien **være tydelig og klar på at samarbeid må skje på tvers av nivåer**. Med dette mener vi samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner og ulike forvaltningsnivåer for å sikre at tjenestene leveres sømløst og i tråd med borgernes forventninger. Å samle ansvaret for digitale tjenester for det enkelte forvaltningsnivå som fylkeskommunene har gjort i Vigo IKS, kan i tillegg øke effektiviteten, brukervennligheten og redusere kostnader ved utvikling og implementering av digitale tjenester. Dette vil kunne forbedre tjenesteleveransen og hjelpe fylkeskommunene med å tilby bedre tjenester til sine innbyggere.

Vi må videre sikre at offentlige instanser blir aktivt engasjert ved implementeringen av nye tiltak som utforsker innvirkningen av ny teknologi i fremtiden. Et illustrerende eksempel er etableringen av tverrsektorielt datasamarbeid, initiert av Samferdselsdepartementet, innen transport og infrastruktur. I denne prosessen ble dessverre verken fylkeskommuner eller kommuner inkludert, til tross for deres ansvar og forvaltning av hele 90 % av veinettet i Norge. Slike eksempler bør betraktes som læringsmuligheter, og den kommende nasjonale digitaliseringsstrategien må sikre at alle sentrale aktører blir involvert.

I dagens strategi er det satt et fokus på å prioritere utvikling av sammenhengende tjenester innenfor 7 livshendelser. Det er et bra tiltak å prioritere viktige områder for å få til gode brukervennlige løsninger. **Et nytt område som bør prioriteres i den neste strategien, er elevens brukerreise, særlig overgang fra ungdomsskolen til videregående opplæring.** Vi ser at frafallet i videregående opplæring fortsatt er høyt, effekten av å redusere dette frafallet vil være verdifull både for den enkelt ungdom og samfunnet som helhet.

Strategien må sikre etableringen av en nasjonal offentlig tjenesteplattform hvor både private og offentlige aktører kan bygge sine tjenester. Dette vil gi bedre sammenhengende tjenester. Det må stilles krav til løsningene som utvikles slik at de fremstår helhetlige gjennom for eksempel bruk av sammenhengende brukergrensesnitt.

Videre bør digitaliseringsstrategien legge vekt på etterlevelse av **personvern og informasjonssikkerhet** for å beskytte borgernes data og personlig informasjon. Dette er spesielt viktig når man øker digitaliseringen, da det kan være økt risiko for personvernutfordringer. Videre bør digitaliseringsstrategien legge vekt på god informasjonsforvaltning som sikrer at riktig informasjon blir lagret for ettertiden.

Vigo IKS mener videre det er viktig å ha **tydelig definerte mål som knyttes til hvem som har ansvar i digitaliseringsstrategien**. Strategien må følges opp gjennom konkrete handlinger og tiltak som gir verdi for alle. Hvilken rolle de ulike aktørene skal ha, må komme tydelig frem i strategien. Skal for eksempel KS ha ansvar for digitaliseringen av kommunesektoren og hvilken rolle skal Digdir ha? Dette vil kunne gjøre oppfølging og evaluering av strategien både enklere samt gi større nytteverdi.

Samlet sett forventer Vigo IKS at målet med ny nasjonal digitaliseringsstrategi er å modernisere og forbedre offentlig sektor gjennom forpliktende samarbeid, bedre tjenesteleveranser, digitalisering av tjenester som er både helhetlige og sammenhengende og beskyttelse av borgernes personvern. Dette mener Vigo IKS er viktige skritt for å møte dagens samfunnsutfordringer og forbedre offentlige tjenester.

Er det drivkrefter og utviklingstrekk som vil påvirke samfunnet generelt, og som strategien bør ta høyde for?

Ny teknologi, kompetanse og ressurser, miljø og utenforskap

Digitalisering bør ikke øke sosialt, økonomisk eller digitalt utenforskap. Strategien bør derfor inkludere tiltak for å sikre at digitale tjenester er tilgjengelige for alle, uavhengig av deres økonomiske eller teknologiske forutsetninger. Dette kan omfatte opplæringsprogrammer og tilgjengelighetstiltak for sårbare grupper.

Når det gjelder kunstig intelligens gir dette store muligheter, men reiser også etiske spørsmål. En god digitaliseringsstrategi bør adressere disse spørsmålene ved å utvikle klare retningslinjer for ansvarlig bruk av KI, inkludert personvern og etikk.

Vigo IKS vil videre påpeke at mangelen på kompetanse og ressurser kan være en barriere for digitalisering. Ressurssituasjonen er en kritisk faktor med hensyn til hva vi som nasjon har kapasitet til å få gjennomført. Vi må jobbe smartere, dvs. vi må f.eks. slutte å utvikle løsninger med duplikat funksjonalitet. En god digitaliseringsstrategi bør inkludere tiltak for å sikre både tilstrekkelig kompetanse og ressurser.

Ny nasjonal digitaliseringsstrategi bør også bidra til klimatiltak ved å redusere miljøutslipp og effektivisere ressursbruk. Strategien bør inkludere retningslinjer for å integrere klimahensyn i digitale løsninger.

Hva er de viktigste digitaliseringsutfordringene fremover?

Samarbeid mellom ulike aktører og sektorer er avgjørende for å oppnå effektiv digital transformasjon. Imidlertid kan det være utfordrende å organisere og finansiere slike samarbeid, spesielt når midler kommer fra forskjellige aktører. Strategien bør inkludere klare retningslinjer for å fremme samarbeid og etablere finansieringsmekanismer som støtter tverrsektorielle prosjekter, og samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer.

Digital transformasjon krever kompetanse innenfor teknologi og digitalisering. Strategien bør inneholde tiltak for å styrke kompetansen blant ansatte i offentlig sektor, inkludert opplæring og rekruttering av eksperter. Programmer for opplæring og sertifisering innenfor digital kompetanse kan bidra til å fylle kompetansehull.

Ustandardiserte data og dårlig datakvalitet kan føre til feil i digitale tjenester. Strategien bør derfor fremme standardisering og krav til datakvalitet for å sikre pålitelige datakilder. Utvikling av nasjonale standarder for datadeling kan bidra til å forbedre datakvaliteten.

Når det gjelder effektmål og kostnadsbesparelser bør digitaliseringsstrategien ikke bare handle om å oppnå kostnadsbesparelser, men også om å opprettholde eller forbedre tjenestekvaliteten. Strategien bør inkludere indikatorer for måling av suksess som tar hensyn til både effektivitet og kvalitet.

Datainnsamling og energiforbruk er også en utfordring i forbindelse med digitalisering. Økende datamengder fører til økt energiforbruk for datalagring. Digitaliseringsstrategien bør fremme bevissthet om energiforbruket og oppmuntre til bruk av energieffektive teknologier og datalagringsmetoder.

Digitale tjenester må være tilgjengelige og brukervennlige for alle, uavhengig av digital erfaring. Strategien bør inkludere tiltak for tilpasning til ulike brukergrupper og inkludere universell utforming for å sikre at digitale tjenester er tilgjengelige for alle. En annen viktig utfordring er digitalt utenforskap. Digitalisering må ikke føre til ekskludering av visse befolkningsgrupper. Digitaliseringsstrategien bør sikre at det tilbys opplæring og støtte for dem som ikke er digitale.

En annen utfordring er bruken av kunstig intelligens. Kunstig intelligens gir store muligheter, men det er også potensielle sikkerhetsrisikoer og personvernutfordringer. Strategien bør inkludere klare retningslinjer og etiske prinsipper for ansvarlig bruk av KI og annen ny teknologi.

Hvordan kan regjeringen bidra til å løse disse utfordringene gjennom den nye strategien?

Det bør utvikles et rammeverk for bruk av kunstig intelligens. Et klart rammeverk for bruk av kunstig intelligens bør inkludere etiske retningslinjer som setter standarder for ansvarlig bruk av KI i offentlige tjenester. Dette kan inkludere prinsipper for personvern og etikk i automatiserte beslutninger. I tillegg bør rammeverket fastsette standarder og beste praksis for implementering av KI for å sikre kvaliteten på tjenestene. Regjeringen kan opprette et organ eller et tilsynsorgan som er ansvarlig for å overvåke og regulere bruken av KI i offentlig sektor.

Regjeringen bør videre forplikte seg til å tildele tilstrekkelige økonomiske og menneskelige ressurser for å støtte digitaliseringen. Dette inkluderer finansiering av teknologisk infrastruktur, opplæringsprogrammer og kompetanseutvikling for ansatte i offentlig sektor samt etablere en tydelig finansieringsmekanisme og budsjetttrammer for digitaliseringsprosjekter.

Regjeringen kan videre fastsette krav om å følge en nasjonal standard for utvikling og leveranse av digitale tjenester. Dette kan fremme enhetlighet og effektiv samhandling på tvers av ulike organisasjoner og sektorer. Utvikling og vedlikehold av nasjonale standarder for datadeling bør være en prioritet.

Videre bør regjeringen gjøre inkludering og tilgjengelighet til kjerneverdier i digitaliseringen. Dette kan oppnås gjennom universell utforming og tilrettelegging av tjenester for ulike befolkningsgrupper, inkludert de med funksjonshemninger og de som bruker forskjellige språk. Regjeringen bør oppmuntre til utviklingen av digitale tjenester som er tilgjengelige for alle, uavhengig av ferdighetsnivå.

Avslutningsvis vil Vigo IKS oppfordre til å utarbeide en konkret strategi. En vellykket digitaliseringsstrategi bør være både ambisiøs, konkret og handlingsorientert. Regjeringen bør fastsette klare og målbare mål, inkludert umiddelbare handlinger som kan tas. Å etablere forpliktende samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer er konkrete skritt som kan bidra til å sette strategien i bevegelse. Regjeringen må sikre at strategien har en klar visjon som peker hvor de vil med strategien og hvordan vi kan komme dit.

Ved å implementere slike tiltak mener Vigo IKS at regjeringen kan bidra til å løse de viktigste digitaliseringsutfordringene og sikre en mer effektiv, inkluderende og målrettet digitalisering av offentlig sektor.

Arbeidet med ny digitaliseringsstrategi blir spennende å følge, vi ønsker dere lykke til. Ta gjerne kontakt med oss hvis dere har spørsmål til innspillene eller ønsker ytterligere dialog.

Vennlig hilsen
Vigo IKS

Hilde Benno Vaage
Daglig leder

Gyri Stavdal
Jurist